

Засновник і видавець:

Інститут археології Національної Академії наук України

Головний редактор:

КОЗАК Денис Никодимович, доктор історичних наук, професор

Заступник головного редактора:

БОЛТРИК Юрій Вікторович, кандидат історичних наук

Редакційна колегія:

БУЙСЬКИХ Алла Валеріївна, доктор історичних наук

БУНЯТЯН Катерина Петрівна, кандидат історичних наук

ЗАЛІЗНЯК Леонід Львович, доктор історичних наук, професор

ІВАКІН Гліб Юрійович, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор

КРИЖИЦЬКИЙ Сергій Дмитрович, член-кореспондент НАН України, доктор архітектури, професор

КУЛАКОВСЬКА Лариса Віталіївна, кандидат історичних наук

КУХАРЧУК Юрій Васильович, кандидат історичних наук

МОЦЯ Олександр Петрович, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор

ОТРОЩЕНКО Віталій Васильович, доктор історичних наук, професор

ПОТЄХІНА Інна Дмитрівна, кандидат історичних наук

СКОРИЙ Сергій Анатолійович, доктор історичних наук, професор

СУПРУНЕНКО Олександр Борисович, кандидат історичних наук

ТЕРПИЛОВСЬКИЙ Ростислав Всеволодович, доктор історичних наук, професор

*Друкується за рішенням Вченої Ради Інституту археології НАН України,
протокол № 3 від 24 березня 2011 р.*

Прийом матеріалів:

Польовий комітет ІА НАН України

Адреса Польового комітету:

Україна, 04210, Київ–210, просп. Героїв Сталінграда, 12

Тел.: (38044) 418-91-37, (38044) 418-91-66

Факс: (38044) 418-33-06

E-mail: adu_kalnyk@ukr.net

Видання побачило світ за фінансування
НДЦ «Рятівна археологічна служба»
Інституту археології НАН України (директор – О. Осаульчук).
Оригінал-макет підготовлений ВЦ «Археологія»
Центру охорони та досліджень пам'яток археології
управління культури Полтавської ОДА.

А 87 Археологічні дослідження в Україні – 2010. – К.–Полтава, 2011. – 400 с.: іл. –
(Інститут археології НАН України).

Збірник є щорічником, який готується до друку Польовим Комітетом Інституту археології НАН України. Містить інформаційні повідомлення про роботу археологічних експедицій поточного польового сезону.

Стане в нагоді науковцям, студентам і всім, хто стежить за розвитком сучасної української археологічної науки.

К.Ю. Пеляшенко

ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИРКУНІВСЬКОГО ГОРОДИЩА НА ХАРКІВЩИНІ

Спільна експедиція Слобідської археологічної служби та історичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна продовжила дослідження Циркунівського городища скіфського часу в 2010 р. (керівник розкопу К.Ю. Пеляшенко, керівник студентської археологічної практики Ю.В. Буйнов). Пам'ятка розташована на території Циркунівської сільської ради Харківського р-ну Харківської обл.

Роботи були зосереджені на двох ділянках: розкопки на території Другого двору городища (розкоп 10) та підчистка валу в районі південного входу (розкоп 11).

Розкоп 10. Продовжено дослідження північної частини Другого двору, розширено межі розкопу в західному, південному та східному напрямках. Загальна розкрита площа в 2010 р. склала 152 м². Простежено закінчення зольного насипу, основну частину якого досліджено в 2009 р. За зольником стратиграфія була такою: від 0 до 0,05–0,10 м — лісовий дерн, від 0,05–0,10 до 0,25–0,30 м — чорноземний ґрунт із матеріальними залишками (давній культурний шар), від 0,25–0,30 до 0,35–0,40 м — суглинок, що переходить у материкову глину. У східній частині розкопу виявлено вісім заглиблених у материк об'єктів. Заповнення ям насичено фрагментами ліпного посуду, значна кількість яких реконструйована. П'ять ям (9–13) розташовані на досить невеликій площі (24 м²). Заповнення цих комплексів чорноземно-золисте, в ньому наявні шматки пропеченої глиняної обмазки з відбитками прутів. Значна кількість обмазки виявлена в культурному шарі поряд і над цими комплексами (на глибині від 0,05–0,10 до 0,30 м). У західній частині до-

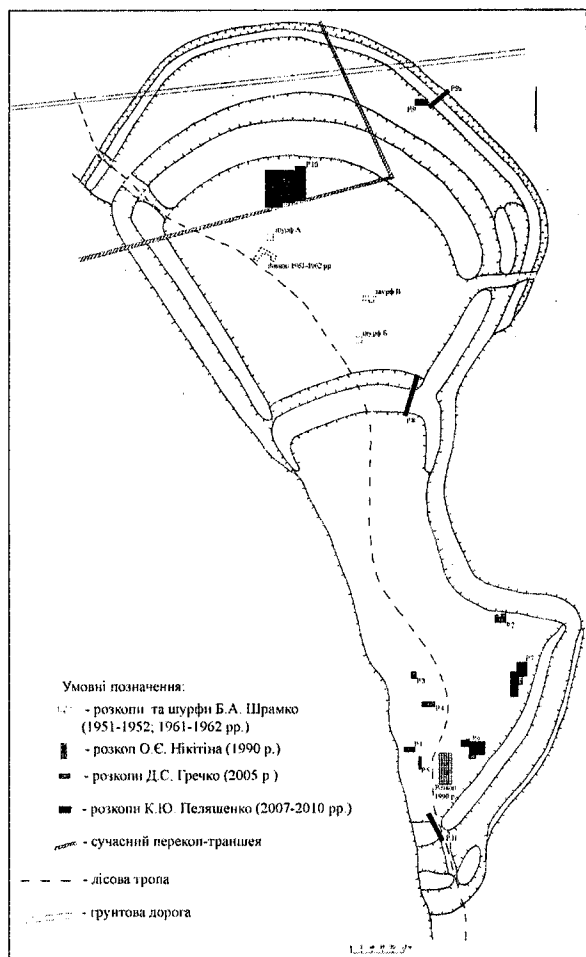

Рис. 1. План городища А4

сліджені три господарські комплекси: дві ями, стінки яких розширювалися у підбій (ями 14–15), та одна вісімкоподібна яма, що складалася з двох підовальних частин, одна з яких глибша на 0,2 м. Заповнення цих комплексів — чорноземно-глинистий ґрунт, майже без залишків. У південній частині за-

фіксовано одну господарську яму (17), стінки якої розширюються в підбій. Заповнення – чорноземно-золисте з уламками ліпного посуду та значною кількістю подрібнених кісток тварин. За 2 м на схід від ями знаходилося відкрите вогнище у вигляді пропеченого на 0,1 м суглинку (діаметр 0,4 м).

Знахідки з розкопу представлено уламками ліпного посуду, кістками тварин, шматками глиняної обмазки, кам'яними зернотерками, глиняними пряслицями, керамічною дрібною пластикою, уламком залізного ножа, кам'яним точилом, фрагментом верхньої частини бронзового казана, фрагментами античних амфор, сіроглиняним і червоноглиняним гончарним посудом. Досліджена ділянка, за матеріалом, датується IV ст. до н. е.

Розкоп 11 – підчистка західного профілю центрального валу в районі південного входу та дослідження території поряд (30 м²).

Найбільша висота валу становила 1,55 м від рівня давнього похованого ґрунту. Під північною частиною насипу валу було зафіксовано рів, засипаний внаслідок будівництва пізнішої лінії укріплень. Найбільша глибина рову 2,6 м від рівня давнього похованого ґрунту. Стратиграфічно в ньому простежується два будівельних періоди: спочатку він мав трапецієподібну форму, а на другому етапі набув конічної форми, з боку зовнішнього ескарпу його було заглиблено ще на 0,3 м. Одночасно з засипкою рову другого будівельного періоду, на його місці був зведений вал, який утворений переважно попелястим ґрунтом, насиченим матеріальними рештками (уламки ліпного посуду, кістки тварин), а зверху – перекритий глиною та чорноземом.

Окрім цього, в 2009–2010 рр. знято інструментальний план городища з прив'язкою всіх розкопів минулих років.

